



ER MUSIK VIDENSAM- FUNDETS X-FAKTOR?

SAMTALE FRA TÅRNET

Kraftige nedskæringer truer musikfaget i det nye årtusinde. **Asterisk TV** har inviteret musikprofessor **FREDE V. NIELSEN** og musiker **THOMAS BLACHMAN** i studiet til en samtale om musikfagets krise, og hvorfor vi skal have musik på samfundets skoleskema.

AF CAMILLA MEHLSEN
FOTO SØREN KJÆR JENSEN

Frede V. Nielsen, du står bag en undersøgelse, der viser, at musikfaget er svækket voldsomt. I rapporten skriver du, at der er krisesympomer. Hvordan er musikfaget i krise?

Frede V. Nielsen:

“Musikfaget var i vækst indtil slutningen af 1900-tallet, men siden da er der sket en drastisk reduktion – og det er hele vejen rundt. Det er i pædagoguddannelsen, læreruddannelsen, universitetsuddannelsen, folkeskolen, gymnasiet, på musikskoler og konservatorier. Og det mener vi, er udtryk

for en krise, set ud fra den tanke, at musik og musikalsk virksomhed er en vigtig del af hele vores kulturliv. Og det er simpelthen trængt.”

Thomas Blachman, hvordan ser du på den udvikling med, at musikfaget er svækket i det nye årtusinde?

Thomas Blachman:

“Vi må spørge os selv, hvad vil vi. Det er et fundamentalt spørgsmål: Hvad for et menneskesyn vil vi have i det 21. århundrede? Hvorfor skal vi nedprioritere det eneste alternativ, der i virkeligheden findes til alt det andet lort, opmaterialiseringen og at unge mennesker skal lede uden for sig selv.

Musikken er adgangsbilletten til en form for egen dialog. En adgangsbillet til at kunne føle en indefrakommende luksus, som i den grad kan konkurrere med den udefrakommende luksus, nemlig i form af et indre liv; en stimulering af noget i hjernen, du ikke bliver stimuleret af i form af ord eller andet. Det er toner, det er musik, det er rytmik.

Vi lever i et samfund, der idealiserer professoratet, de højtstående uddannelser og mennesker, hvor det hele er oppe i hovedet. Kroppen fungerer bare som en form for gangstativ. Musikken hjælper os til at komme ned i kroppen.”

Frede V. Nielsen:

“Jeg er meget enig, når du slår på samfundets og uddannelsernes akademisering. Det er en hovedtendens inden for håndværkeruddannelsen, musikuddannelsen, ja hele vejen rundt. Det er en teoretisering og en særlig overdrevet respekt for hele den side. Det betyder, at vores praktiske og kunstneriske liv, alt det, som du så glimrende fortæller om – det, der når ned i os, hvor andet ikke kan – bliver svækket tilsvarende.”

Hvad betyder det for musikfaget?

Frede V. Nielsen:

“Musikfaget har to sider. Den ene er praktisk: at skabe musik og lytte til musik. Og så er der den akademiske side; det at vide noget om musik. Det er vigtigt, at der er en balance imellem de to ting, men i samfundet som helhed er der en vægtning i retning af det akademiske. Det har musikfaget haft en tendens til at gå for meget med på. Der er sådan en falden på halen for bogfag og PISA-fag, og så tænker musikfaget ‘nu må vi prøve at bidrage til det for at retfærdiggøre os selv’, og så bliver forholdet skævt.”

Hvad er musikfagets opgave?

Thomas Blachman:

“Det er ikke kun musikforståelse. Det er også menneskeforståelse. I musikken dyrker vi det irrationelle. Hvorfor har man i tusindvis af år forfinet klanginstrumenter, dyrket en kultur med det, som er eksploderet og er så fantastisk givende? Hvorfor?”

Fordi det gør noget for mennesket. Det er nødvendigt for mennesket. Det skærper menneskets fantasi, tilstedeværelse, nærværet i dets eget liv. Og det er her, det helt store *fuck-up* er sket; man prioriterer det irrationelle ud på et sideplan. For det er jo lige præcis det irratio-



FREDE V. NIELSEN

Musiker og professor i musik ved Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet, og redaktør af rapporten 'Musikfaget i undervisning og uddannelse. Status og perspektiv 2010', som viser, at kraftige nedskæringer truer musikfaget.



THOMAS BLACHMAN

Musiker, komponist og producer. Han har studeret slagtøj på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium. Han har haft pladeselskabet ManRec. Han er særlig kendt som benhård dommer i X Factor-programmet på DR1.



nelle, der gør, at mennesket i sidste ende kan forholde sig til sin egen kreativitet, ide-generering og fremtidens produkter, der skal komme ud af alt det dér med det kreative menneske.

Engang gik vi fra den sorte skole ind i en pædagogisk revolution. Nu er vi på vej tilbage ind i mørket, angstens hule. Den sorte skole, udenadslære og angsten for det kreative.

I gamle dage, da jeg voksede op i 1960'erne og 1970'erne, var det kreative den store fællesnævner. Det var ambitionen og pejlemærket i tilværelsen. Der må have været en god stemning på lærerværelserne og i den del af regeringen, der foretog sig den form for inspireret fremtidsvision.

Jeg ved ikke, hvor vi er på vej hen nu, men det er tilsyneladende en mangel på selverkendelse og selvindsigt ikke at vide, at de store ideer kommer af at hænge i periferien af fatteevnen. At turde være der et øjeblik - og kigge direkte ind i et alternativt univers. Det er inde i det musiske univers, det idé-generere-

rende univers. Det er egen-dialogen igen, som jeg snakker om hele tiden: at lære sig selv at kende gennem noget andet end bare ord og bogstaver, men fri abstraktion."

Frede V. Nielsen:

"Det er en af de vigtigste begrundelser for musikundervisning og musikuddannelse. Det er, hvad jeg kalder den antropologiske dimension. Det vil sige selve det forhold at være et menneske. Vi kender ingen menneskelig kultur, uden at der har været musik. Der er også skrevet om og argumenteret klart for, at det musikalske udtryk, eller det ikke-sproglige udtryk, ligger forud for sproget. I hele den her udvikling har vi haft en tendens til at glemme vores rødder. Der er det, musikken kan medvirke til at fastholde og minde os om."

Thomas Blachman:

"Den sidste rest af urmennesket. Urlands-kabet i hjernen er ved at tørre bort i mangel på

stimuli, hvis ikke vi konstant inddrager det ikke-sproglige i form af toner og anden form for kommunikation."

Som dommer i X Factor i år har du udtalt på åben skærm, at "De skærer ned på musikundervisningen alle vegne i folkeskolen. Så er det jo godt, at vi har et klasselokale sammen med to millioner seere mellem 20 og 21 hver fredag her i X Factor".

Hvordan kan X Factor eller programmer, der dyrker talentet, kompensere for nedskæringerne i musikundervisningen?

Thomas Blachman:

"Når jeg leder efter talent i andre, så er det, fordi jeg leder efter talentet i de to millioner mennesker på en gang, der skal indse og sige til sig selv: 'jeg har også modet til det der. Jeg vil også være fri i tanken. Jeg vil også bare tale, før jeg tænker. Jeg vil også bare give mig hen. Jeg vil også have lov til at begå fejl. Jeg vil også

være forfængelig, jeg vil også være patetisk. Jeg har lyst til bare at være mig selv.' Lille Peter skal have lov til at sige, at han har lyst til at spille tværføjte, uden at mor og far tænker, at han er homoseksuel. At man kan få lov til at være følelsesmæssig over for hinanden og have lov til at begå fejl. Det er det, det handler om."

Du er blevet kaldt for Danmarks klasselærer i X Factor?

"Det ved jeg sgu ikke, om jeg er. Men hellere være den, der siger noget, hvis der ikke er andre, der tør i angsten for, hvad andre tænker, ligesom Per Stig Møller, kulturministeren, der ikke gad komme til X Factor-finalen og sige to ord, fordi han er enormt angst for, hvad andre tænker. Det her handler netop om at give folk noget at tænke over."

Frede V. Nielsen:

"Jeg følger ikke med i dine udsendelser, det beklager jeg, men indimellem dumper jeg ind i dem, og mine børn..."

Thomas Blachman:

"Men nu hvor der er så mange mennesker, der ser, må der være en eller to musikprofessorer. Det er mit ambitionsniveau!"

Frede V. Nielsen:

"Det med klasserummet er interessant. Det indtryk, jeg har dannet mig af X Factor-euforien, er, at der er usædvanligt mange mennesker, som tror eller håber, at de har et talent, de kan komme igennem med. I realiteten er det forholdsvis få. Samtidig er der en stærk fokusering på én selv og på det at performe. Den musikalske genstand glider lidt i baggrunden til fordel for at eksponere sig

selv. Det er en kultur, vi generelt kender, det er ikke kun X Factor.

Over for det står, at vi ved fra mange undersøgelser, at vil man nå langt inden for den musikalske metier, så kræver det øvelse. Meget øvelse.

Som Bertel Krarup, der er leder af Det Kongelige Danske Musikkonservatorium, sagde til en konference for et stykke tid siden: 'Hvis man skal blive en virkelig dygtig violinist på verdensplan, skal man starte, når man er 3, eventuelt 4 år og så kræver det så og så mange øvetimer om ugen.'

Det er hårdt og vedvarende arbejde. Det står i kontrast til X Factor-udsendelserne. Det er det hurtige skud. Men det lange, vedvarende arbejde er en nødvendighed, hvis man skal trænge ned i dybden af det genstandsområde, vi kalder musik."

Thomas Blachman:

"Nu skal det ikke være en diskussion af X Factor, men jeg er der jo netop for at kunne skabe en kontrast i formatet. Hvis der havde siddet en anden idiot, havde han sagt 'drøm bare videre om guld, glimmer, børnechampagne og lange limousiner'. Men jeg fortæller dem, at det er hårdt arbejde, og du skal have de rigtige intentioner for at gå ind i det' osv. Musik er et livslangt forløb.

Men der er forskel på os alle sammen. Talentet kan godt komme til udtryk, selv om der står en, der dårligt nok kan synge. Man kan fornemme, at der er en eller anden evne til at personificere noget. Det være ti gange sværere for selv de dygtigste virtuoser med dårlig smag, at komme frem til det samme resultat. Vi kan ikke alene overlade fremtidens musikhistorie til virtuoser med dårlig smag. Vi kan heller ikke lægge fremtidens musikhistorie hos

musikalske analfabeter og alle mulige dj's. Det er en hårfin balance og et kæmpe stort ansvar, som vi må løfte i flok. Men hvem løfter musikken videre? Det er også et statsanliggende."

Hvem er det, der skal gøre noget?

Hvad vil I anbefale, at man gør for at musik får en højere prioritet i samfundet og i skolen?

Frede V. Nielsen:

"Hvis man skal skære det ned til ét punkt, så er det musiklæreruddannelsen. Dem, der skal undervise og inspirere - det er der, man skal sætte ind. Og det er desværre også den, musiklæreruddannelsen, der har lidt allermest skade de seneste år. Allerværst står det til på det, der tidligere hed lærerseminarierne og nu hedder professionshøjskolerne, hvor der har været en ren massakre på linjefagene. Der bliver uddannet alt for få og man har beskåret undervisningen. Det må genopbygges. Samtidig kan vi se, at konservatorierne har nedprioriteret hele den pædagogiske side af sagen."

"Reelt er den musikpædagogiske musikuddannelse reduceret til fordel for det musikermæssige og performer-mæssige. Det er et problem."

Thomas Blachman:

"Det starter i folkeskolen. I virkeligheden starter det i hjemmet, hvor mor og far tager ansvar og giver ikke bare kærlighed, men også inspiration. Så vil børnene møde op i folkeskolen, være bedre til at koncentrere sig og modtage undervisning.

At skabe nogle mennesker, som allerede inden 1. klasse kan forstå, at musik og bevægelse er en grundpræmis for at være til. Det starter i hjemmet, men det er en fuldstændig katastrofe, at staten ikke tager et ansvar i de her ting."

Frede V. Nielsen:

"Musik kan på en koncentreret måde noget ganske særligt. Den kan nå derind og derned, hvor de andre ting har en tendens til at stoppe. Musik handler ikke om noget konkret; den handler om sig selv, sådan at man går ind i det der fordybelsesrum, uden at man behøver hægte ord eller forståelse på. Det er en anden form for rationalitet, der bliver påkaldt. Den kunstneriske, musikalske eller æstetiske rationalitet er blevet glemt til fordel for den fornuftsmæssige - og den skal vi have tilbage på banen."

ASTERISK TV

Artiklen er baseret på udsendelsen **Samtaler fra Tårnet** med Frede V. Nielsen og Thomas Blachman. Se hele udsendelsen på www.dpu.dk/tv

